

KRISTINUSKON ALKUPERÄ

Pekka Ervastin esitelmä 27.10.1929

Kristinuskon alkuperästä on olemassa erilaisia katsantokantoja eli teorioita, ja tahtoisin lyhyesti puhua kolmesta pääteoriasta, joihin muutkin enemmän tai vähemmän sisältyvät. Ensinnäkin meillä on tuon vanhan katolilaisen kirkon ja sitten myöskin tietysti protestanttisen kirkon kaunis, ihmeellinen, runollinen käsitys Jumalasta, joka syntyi maanpäälle, Jumalasta, joka itse ruumistui maanpäälle sovittaakseen ihmisten synnit, niinkuin sanotaan, taikka niinkuin myöskin mystillisemmin ajattelevat uskovaiset voivat sanoa, auttaakseen ihmiskuntaa, joka pyrkimyksissään oli joutunut umpikujaan. Jumala syntyi tällä tavalla maanpäälle, ja ihmiskunta voi nyt pelastua iankaikkisesta pahasta ja päästä täydellisesti Jumalan yhteyteen ikuisiksi ajoiksi uskomalla tähän Jumalaan, Jumalan Poikaan, joka maanpäälle ilmestyi. Tämä käsitys Jumalasta, joka syntyy maanpäälle on niinkuin tiedämme inspiroinut monta runoilijaa ja monta taitelijaa, ja siinä on epäilemättä ihmeellinen yliluonnollinen kauneus. Mutta kuinka tosi se on fyysillisesti katsoen, kuinka tosi tämä teoria on tämän näkyväisen maailman kannalta ja todellisten historiallisten olojen ja tapahtumain kannalta katsoen, se on aivan toinen kysymys.

Toiset teoriat kristinuskon alkuperästä ovat lähteneet siitä totuutta etsivästä hengestä, joka on epäillyt tämän katolisen kristinuskon todenperäisyyttä, joka on epäillyt, että Jumala sillä tavalla syntyi maanpäälle ja ilmestyi täällä ihmisen hahmossa. Sentähden voimme huomata täällä nykyisessä, kristillisessä kulttuurissamme, kuinka viimeisten 150 vuoden aikana on pohdittu tätä kysymystä, ei ainoastaan niinkuin enää uskon kannalta, vaan pohdittu sitä tieteellisesti tieteellisenä kysymyksenä: onko sillä tavalla todella uskottava, onko todistettu, että Jumala ilmestyi maanpäälle vai millä tavalla kristinuskko sai

alkunsa? Kun näin kysyttiin, silloin tultiin hyvinkin merkillisiin johtopäätöksiin.

Ensinnäkin koetettiin tutkia historiallisesti vanhoja mahdollisesti löytyviä asiakirjoja, ensin evankeliumein ja Paavalin kirjeiden alkujätteitä, mikäli niitä oli olemassa, ja sitten kaikkea muuta semmoista uskonnollista kirjallisuutta kristinuskon alkuajoilta ja sitten myöskin tietysti historiallista ja tieteellistä kirjallisuutta muuten niiltä ajoilta. Voimme sanoa, että oppinut Reimarus oli ensimmäinen, joka toi esiin aivan luonnollisen inhimillisen teorian kristinuskon alkuajasta. Hän oli koettanut tutkia evankeliumeja ja kaikkia asiakirjoja, mitä niiltä ajoilta oli olemassa, ja hän oli tullut siihen johtopäätökseen, että Jeesus Kristus oli ollut juutalainen Messias, mutta juutalainen Messias, joka ei poikennut erikoisemmin toisistakaan juutalaisista Messioista ja näitä tämmöisiä juutalaisia Messioita on ollut lähemmäs kolmesataa tunnetun historian aikana. Nyt Jeesus Kristus on silloin ollut semmoinen Messias, jota erikoisesti on nimitetty eskatoloogiseksi profeetaksi ja tällä tarkoitetaan, että hän oli profeetta, joka uskoi, että maailman loppu oli aivan lähellä. Hänen uskonsa oli, että hyvin pian tulee suuri kriisi, maailman tuomio, viimeiset ajat ovat ovella ja sentähden pitää ihmisten parantua ja kääntyä. Jeesus oli siis tämmöinen eskatologinen profeetta, ja mikäli asioita on sitten myöhemmin tutkittu, ei ole voitu kumota tätä, vaan on tultu enemmän ja enemmän varmuuteen siitä, että Jeesus todellakin oli profeetta, joka puhui viimeisistä ajoista ja ennusti jotain loppua. Messias juutalaisessa käsityksessä, kuten tiedämme, oli olento, semmoinen jumalallinen ihminen, jonka piti tulla kansansa pelastajaksi, jonka piti koota kaikki juutalaiset, hajallaankin asuvat juutalaiset, koota ne kaikki Palestiinaan, ja sitten nostaa Juudan kansan siihen asemaan, mikä sille oikeastaan kuului Jumalan valittuna kansana. Juudan kansan piti tulla maailman hallitsevaksi kansaksi ja Messias piti olla kuninkaana ja keisarina tässä maailmanvaltakunnassa. Tämä oli

ikivanha juutalainen käsitys Messiaasta ja sentähden nyt kristinuskomme alkuperää tutkittiin tämmöiseltä vallan inhimilliseltä ja historialliselta kannalta. Tultiin siihen, että Jeesus Kristus oli eskatologinen profeetta ja oli itseasiassa siis vallankumouksellinen. Siihen johtopäätökseen tuli Remarus. Jeesus Kristus oli ottanut osaa vallankumoukseen Juudeassa Rooman ylivaltaa vastaan, mutta sortui, sillä kaikkihan siellä Juudeassa, Palestiinassa, kaikkihan siellä epäonnistui. Rooman valtakunta osoitti, kuinka mahtava se oli hävittäessään Jerusalemin myöhemmin Jeesuksen kuoleman jälkeen. Tällainen on siis tuo toinen teoria kristinuskon alkuajasta. Kristityt nimittäin ovat sitten aikojen kuluessa lisänneet kaikenlaisia piirteitä tähän alkuperäiseen profeettaansa ja koonneet kaikenlaisia pakanallisia käsityksiä, muodostaneet itseasiassa kristinuskon kaikenlaisista pakanallisista aineksista, tietysti säilyttäen Jeesuksen alkuperäisiä puheita.

Mutta sitten vähän myöhemmin, niinkuin muistamme, noin 100 vuotta sitten, ilmestyi Straussin kirja saksaksi „Das Leben Jesu“, ja tämä kirja se taas ei katsonut Jeesusta oikeastaan historiallisena henkilönä ollenkaan. Se pani alkuun kolmannen teorian kristinuskon alkuperästä. Strauss nimittäin tässä kirjassaan esittää sen mielipiteen, että Jeesus Kristus on kokonaan myyttillinen henkilö, että Jeesus Kristusta ei koskaan fyysillisesti ole ollut olemassakaan, vaan että se on myytti, se on taru, se on Kristus-taru. On koetettu esittää evankeliumeissa ihanneihmistä ja aineksia semmoiseen ihanneihmiseen on saatu mistä tahansa, sekä juutalaisten Messias-käsityksestä että pakanallisista Jumala-käsityksistä. Tätä teoriaa on sittemmin vielä kehitetty. Se on teoria, joka on pitänyt puoliaan, voimme sanoa, aina meidän päiviimme saakka. Tunnetuimpia tämän myyttiteorian edustajia on saksalainen professori Albert Drews. Hän on aivan viime vuosisadan lopulla ja tällä vuosisadalla esittänyt tätä myyttiteoriaa. Vuonna 1910 ilmestyi hänen kirjansa

„Christliche mytologi“, ja 1924 ilmestyi hänen kirjansa „Die entstehung des Christentum“ (Kristinuskon synty).

Albert Drews on hyvin ankara myyttiteorian kannattaja, ja niitä kannattajia on ollut koko lailla paljon oppineessa maailmassa. Professori Drews huomauttaa siitä hyvin suurella taidolla ja oppineisuudella, että koko tuo kertomus Jeesus Kristuksesta, semmoisena kuin se nyt esiintyy evankeliumeissa, perustuu itseasiassa, niinkuin sanotaan, niinkuin hän sanoo, astraaliseen myyttiin eli tähtitaruun. Se kuvaa aurinkoa, ja samalla tavalla kuin tämä Kristus-myytti kuvaa aurinkoa, auringon kulkua taivaalla ja auringon eri oppositsioneija vuoden aikana, vuoden kuluessa, samalla tavalla ovat tietysti ennenkin kaikki samanlaiset vapahtajaolennot olleet myyttejä. Samalla tavalla on juuri kerrottu muistakin semmoisista uskontojen keskushenkilöistä. Jeesus Kristuksesta kerrotaan, että hän syntyi neitsyeestä ja että hän syntyi Jumalana ja että hänet ristiinnaulittiin ja että hän sitten astui alas Tuonelaan ja nousi sitten taas ylös kuolleista. Samalla tavalla kerrotaan muistakin vapahtajista. Samalla tavalla kerrotaan toistenkin uskontojen keskushenkilöistä. Samalla tavalla on kerrottu esimerkiksi Tammuksesta Babyloniassa, jostain Adoniksesta, jostain Herkuleesta, jostain meksikolaisesta Quetzalcoatlista, puhumattakaan siitä, että Krishna ja Buddha Indiassa ovat myöskin syntyneet neitsyeestä. On huomattava, että kun nämä vapahtajaolennot, nämä jumalalliset ja nämä ihmeelliset ihmiset ja sankariolennot, jotka ovat ihmisten kesken esiintyneet, saarnanneet ja puhuneet, ovat sitten kuolleet, niin heistä kaikista kerrotaan, että he ovat astuneet alas Manalaan ja nousevat sitten ylös kolmen päivän perästä. Kun on näin, sanoo Drews, niin onhan aivan selvää, että Kristuksen elämäkin oli tuollaista myyttielämää. Onhan aivan selvää, hän huomauttaa, että aurinkoa on kuvattu näissä henkilöissä, auringon kulkua taivaalla.

Aurinkohan muodostaa joka päivä ristin päivällä. Itä, jossa aurinko nousee, ja länsi, jossa se laskee, muodostavat vaakasuoran viivan, ja korkein kohta Zenith ja alin kohta, missä aurinko on, muodostavat myöskin suoran viivan, niin että taivaalla muodostuu risti. Aurinko piirtää ristin taivaalla joka päivä, joka vuorokausi. Sama on myöskin joka vuosi. Aurinko kesäisin, kesän aikana on paljon lämmittävämpi, paljon eloisampi, paljon enemmän täynnä rakkautta ja voimaa, luovaa voimaa kuin talvella. Kevätpäivän tasauksessa aurinko kuin menee ylös ja syyspäivän tasauksessa se poistuu enemmän ihmisten näkyvistä. Vaikkakin aurinko talven aikana näkyy, niin se on kuitenkin kuin etäämpänä, se on kylmempi, siinä ei ole enää niin luovaa voimaa. Se on pukeutunut kuin kuoleman vaippaan ja koko luontokin silloin pukeutuu talven valkeaan vaippaan. Sitten kevätpäivän tasauksessa aurinko jälleen nousee ylös, nousee kuin kuolleista. Tietysti tästä kaikesta huomaamme, että nuo tarut ovat syntyneet sellaisella leveysasteella kuin tämä Eurooppa, Egypti ja Aasiakin, siis maissa, jotka ovat päiväntasaajan pohjoispuolella. Sentähden on aina sanottu, että aurinko vaelsi alas Tuonelaan syyspäivien aikana, kulki kuin kuolemaansa kohti ja oli kaikista alimmassa kuoleman valtakunnassa Joulun aikana. Mutta silloin se alkoi taas vähän syntyä ja kevätpäivinä se taas nousee ylös ja on sitten taas täydessä loistossaan koko kesän. Näin Drews hyvin oppineesti todistaa, niinkuin kaikki muutkin oppineet todistavat, kuinka kaikkien tuommoisten uskontojen kertomukset, pyhät kertomukset vapahtajaolennoista, kuinka ne kaikki ovat tarullisia itseasiassa.

Me kyllä ymmärrämme tämän aivan hyvin ja me oikeastaan olemme päässeet ymmärtämään asioita vielä vähän syvemmillä kannalta, mutta samalla myöskin yleiseltä kannalta, sillä totuudenetsijöinä emme suinkaan voi kieltää, etteikö asiat olisi niin, että kaikissa uskonnoissa, joista nyt on mitään tietoa, on hyvin samanlaiset opetukset juuri niistä

vapahtajaolennostakin. Sitä emme voi kieltää, se ajatus on hyvin lähellä, että koska kaikkialla ja kaikkina aikoina ja kaikkialla maailmassa, koska kaikkialla on aivan samanlaiset opit, niin on selvää, että tämä yhtäläisyys perustuu jonkunlaiseen luonnon tosiasioihin, jonkunlaiseiin sanokaamme astraalisiin, tähtimaailmojen tosiasioihin, jonkunlaiseiin semmoisiin ilmiöihin elämässä, jotka uudistuvat ja jotka ovat samanlaisia olleet aina kaikille kansoille. Tämä on luonnollinen tosiasia, jota ei voi kieltää. Tähän näkökantaan on tullut erinomaisen suuri lisä Madame Blavatskyn työn kautta.

Madame Blavatsky, joka esiintyi, niinkuin muistamme, viime vuosisadan loppupuolella ja joka kirjoitti ja julkaisi ensimmäisen suuren kirjansa „Isis Unveiled“ vuonna 1877 muistaakseni, liitti tähän tähtiteoriaan toisen, aivan toisen teorian, aivan toisen näkökannan. Hän ei suinkaan kieltänyt tätä astraalista teoriaan, mutta hän sanoi, että se on vain yksi avain. Hän tahtoo antaa toisen avaimen ja hän antoi silloin tähän taruun eli myyttiin toisen, n.s. psykologisen avaimen. Tämän psykologisen avaimen mukaan ovat tuommoiset pyhät kirjat kuin evankeliumit ja toisten uskontojen samanlaatuiset pyhät kirjat ja pyhät elämäkerrat, ne ovat myöskin, niinkuin Madame Blavatskyn oli tapana sanoa, vihkimysdraamoja, ne ovat myöskin kuvauksia siitä minkäläisten vaiheiden läpi yksilöllinen ihminen korkeammassa siveellis-henkis-älyllisessä kehityksessään kulkee. Aurinko ei ole ainoastaan tuo aurinko taivaalla, joka loistaa tässä meidän aurinkoplaneettakunnassamme, vaan aurinko on myöskin ihminen sisimmässä, korkeammassa minässään ja ihmisen oma aurinko, ihminen aurinkona kulkee määrätyn kehityksen läpi. Tämän pitkän ja vaivalloisen kehityksen läpi kulkemista kuvataan ja on aina nimitetty ihmisen kulkemiseksi vihkimysten kautta.

Tiedämme, että teosofinen liike on aivan Madame Blavatskyn ajalta saakka tarttunut juuri tähän Madame Blavatskyn antamaan avaimeen, se on aina puhunut niistä

erilaisista kokemuksista, suurista saavutuksista, joita nimitetään vihkimyksiksi ja joita ihminen henkisessä kehityksessään saavuttaa. Teosofinen liike on näistä pitkin matkaa puhunut ja niistä pitänyt kiinni ja niinkuin muistamme on teosofiselle liikkeelle tullut tavaksi sanoa: kaikki nuo kertomukset vapahtajain syntymästä ja elämästä ja kuolemasta ja ylösnousemuksesta ne kuvaavat epäilemättä asioita taivaalla, mutta myöskin ennenkaikkea eräitä asioita, jotka ovat paljon lähempänä meitä ihmisiä, nimittäin meidän omaa kehitystämme, korkeampaa kehitystämme. Vapahtajan syntyminen kuvaa meidän sisäisen, jumalallisen itsemme syntyä eli tietoiseksi tulemista meissä ja vapahtajan elämä ja kuolema ja ylösnousemus kuvaa tämän meidän sisäisen itsemme eli minämme kehitystä elämien vierieissä siihen saakka, kunnes meidän persoonallisuutemme kokonaan kuolee ristinpuulla ja meidän korkeampi minämme kokonaan nousee ylös ainoaksi hallitsijaksi meissä, ainoaksi eläväksi olennoiksi itse kussakin yksilössä. Sentähden on tullut melkein kuin tavaksi sanoa teosofisessa liikkeessä, teosofisissa piireissä, että vaikkei olisi ollut ainoatakaan noista sankareista ja noista vapahtajista, noista jumalallisista olennoista, joista kerrotaan, vaikkei ainoakaan niistä olisi ollut, vaikka kaikki olisivat paljastaan tarumaisia henkilöitä, niin sittenkin pyhät kirjat ovat yhtä pyhiä, yhtä arvokkaita ja yhtä tosia, paljon arvokkaampia ja todellisempia itseasiassa, koska ne joka tapauksessa kuvaavat asioita, jotka koskevat kaikkia ihmisiä, kaikkia aikoja, koska ne eivät ole riippuvaisia, nuo asiat, minkäänlaisista historiallisista oloista, ei paikasta, eikä ajasta. Pyhät kirjat ovat tosia, ne ovat sittenkin tosia, vaikka ei olisi ollut koskaan mitään semmoisia vapahtajia maanpäällä.

Inhmeellistä kyllä, voimme melkein sanoa, että katolinen kirkko on kokolailla lähellä tätä näkökantaa. Katolista kirkkoa ei koskaan ole horjuttanut eikä pelottanut tiedemiesten, tutkijain etsimiset ja hakemiset. Katolinen kirkko ei ole mitään välittänyt

siitä, huomaavatko tiedemiehet ja tutkijat, että koko kristinusko perustuu myyttiin. Mitä siitä. Katolinen kirkko on aina pitänyt kiinni siitä suuresta, ihmeellisestä pelastuksesta, pelastusdraamasta, joka sen mielestä joka tapauksessa on tosi. Katolisen kirkon pelastusdraama ei ole silloin aivan tämä psykologinen vihkimysdraama, josta Madame Blavatsky kertoo, vaan katolisen kirkon draama on vain tuo ihmeellinen, että Jumala on ilmestynyt ja kun uskomme siihen ja otamme sen vastaan, niin me pelastumme katolisen kirkon helmassa. Katolisen kirkon usko on sangen mystillinen ja hyvin ylpeä. Siihen ei koske mikään tutkimus, ei mikään epäily. Tietysti on katolilaisia paljon, jotka ovat hengessään tulleet protestanteiksi, ovat nousseet kapinaan tätä ylpeyttä vastaan ja tahtovat, niinkuin protestanttisessakin maailmassa on ollut aina pitkin matkaa, tietää, mikä on totuus. Onhan hyvin erikoista sentään, jos uskonto, jos kristinusko perustuu tällaiseen psykologiseen tosiseikkaan, tosiseikkaan kyllä, mutta semmoiseen psykologiseen seikkaan, josta sitten on rakennettu eksoteerinen uskonto ihmisten auttamiseksi, niinkuin sanotaan, mutta yhtä hyvin voitaisiin sanoa, ihmisten pimittämiseksi tai ihmisten pettämiseksi. Eihän ihmisille ole lainkaan kristinuskossa, ei ole heille koskaan selvästi selitetty, että kristinusko perustuu jonkunlaiseen psykologiseen kehitykseen, jonka läpi jokaisen yksilön täytyy kulkea, vaan aina tietysti on viitattu siihen tosiseikkaan, että vapahtajaolento kuolee ihmiskunnan syntien puolesta.

Sentähden me oikeastaan, kun me ajattelemme sekä tämän oman kristikuntamme historiaa että toisten kansojen ja kulttuurien historiaa, kun ajattelemme, että kaikkialla on aina uskottu johonkin vapahtajaolentoon ja uskottu, että todella on uskonnolla, kullakin uskonnolla perustajansa, niin meidän täytyy myöskin sanoa, että ei ainoastaan tuntuisi kovin köyhältä, jos kaikki uskonnot olisivat ainoastaan tekaistujen tarujen perusteella, luonnollisten tosiseikkojen ja psykologisten

tosiseikkojen perusteella taiteellisesti kokoonpantuja ja tekaistuja, vaan myöskin meistä tuntuu, että semmoinen on mahdotonta. Kuinka olisi mahdollista, että niin olisi poikettu tiestä? Kuinka olisi mahdollista, että kaikkialla ja aina olisi ihmisiä sillä tavalla viety harhaan taikka oikeastaan, missä ne ihmiset olisivat olleet, jotka olisivat toisia voineet ja uskaltaneet viedä niin harhaan? Sehän käy meille miltei mahdottomaksi uskoa. Se on terveen järjen kaikista pätevin vastaväite tuollaisille mytologisille selityksille. Kun professori Drews ja muut selittävät, että kristinusko on paljasta mytologiaa, se perustuu paljaaseen myyttiin, niin silloin tekee mieli kysyä: entä tämä elävä kristikunta, joka on tämmöiseksi kehittynyt ja vuosisatojen kuluessa kasvanut ja kehittynyt? Kuinka se on kehittynyt? Kuinka se on tämmöiseksi muodostunut? Kuinka kristinusko on saanut alkunsa? Ketkä ovat panneet sen kokoon? Jos silloin viitataan siihen, niinkuin me kaikki tiedämme ja myönnämme oikeaksi, että kirkolliskokoukset silloin tällöin, varsinkin kristinuskon alkuaikoina, nimittäin sen perästä, kun se tuli valtionuskonnoksi, siis neljänneltä vuosisadalta lähtien, että kirkolliskokoukset aina päättivät, mitä kristinusko oli ja mihin piti kansan uskoa, jos vaikka tämänkin myönnämme, niin sittenkin jää meille arvoitukseksi, kuinka tämä uskonto olisi voinut syntyä tyhjästä? Mistä olisi saatu kaikki ne puheet ja sanat, joita on pantu Jeesus Kristuksen suuhun, jos ei koskaan olisi ollut ketään ihmistä, joka sellaisia viisauksia ja semmoisia opetuksia ja neuvoja olisi lausunut? Onko ne vain koottu sieltä ja täältä? Kuinka on ne koottu? Kuka on ollut niin viisas, että hän olisi koettanut koota mitä parhaimpia siveellisiä neuvoja sitä varten, että hän pettäisi ihmisiä ja veisi heitä kokonaan harhaan? Tämä tuntuu minusta terveen järjen kannalta niin mahdottomalta käsittää, ja mahdotonta se onkin, sillä nythän sentään viime vuosisadalla kaikki tutkijat tulivat aivan vakuutetuiksi siitä, että Gautama Buddha on ollut olemassa. Gautama Buddha ei ole mikään myytti. Hän on ollut elävä henkilö. Oli tietysti

semmoisiakin oppineita, jotka koettivat selittää, että Buddhakin oli vain tarua, mutta sehän tuli historiallisesti todistetuksi ja nyt ei ole sitä oppinutta, joka epäilisi, etteikö Buddhaa olisi ollut. Gautama Buddha oli elävä ihminen, joka esiintyi maailmassa silloin ja silloin ja vaikutti maailmassa silloin ja silloin.

Toista on taas ollut Jeesus Kristuksen suhteen. Kun Madame Blavatsky, kun hänkin käänsi huomion tähän psykologiseen tosiseikkaan, että ihmisen sisäinen kehitys, korkeampi sisäinen, siveellis-henkis-älyllinen kehitys on kuvattu esimerkiksi evankeliumeissa, niin oli aivan kuin hänkin olisi tahtonut sillä sanoa: älkää nyt pelätkö, vaikka tulisikin todistetuksi, että Jeesus Kristusta ei ole ollut olemassa. Vaikka Madame Blavatsky kyllä puhui aina silloin tällöin Jeesus Kristuksesta kirjoissaan, niin tuntuu myöskin välistä, niinkuin hän ei itse olisi ollut aivan varma, onko Jeesusta ollut olemassa. Hän huomauttaa välistä näin: yhdentekevää, jos Jeesusta on ollut tai ei, onhan kuitenkin ollut hänen ihana oppinsa.

Oppinut maailma, joka tutki näitä asioita, pysyi sangen epäilevällä kannalla, onko Jeesus Kristusta ollenkaan ollut olemassa. Tuli tunnetuksi, että juutalaiset Talmudissa kertoivat Jeesuksesta, joka eli 100 vuotta ennen Kristusta, ja tuli myöskin tunnetuksi, että juutalaiset hieman nauroivat partaansa sanoessaan, että koko kristinuskohan on meidän kostoamme. Me olemme päästäneet ulos näitä kertomuksia Messiaasta ja vapahtajasta, ja kristikunta on niihin tarrautunut. Sillä tavalla kristikunta siis uskoo olemattomaan asiaan, taruun, ja se on meidän kostomme. Keskiajallahan myöskin esiintyi paljon kertomuksia Jeesuksesta, Toledot Jesu -kertomukset. Kun nuo ristiretkeläiset kävivät itämailla, niin he toivat mukanaan kertomuksia sieltä, kertomuksia Jeesuksesta, ja ne kertomukset Jeesuksesta ja hänen elämästään ovat hyvin samanlaisia kuin ne teosofiset kertomukset siitä Jeesuksesta, joka eli 100 vuotta ennen Kristusta. Tiedämme, että on teosofisia kirjailijoita, jotka ovat aivan tarttuneet tuohon Talmud ja Toledot Jesu -teoriaan,

kertomukseen Jeesuksesta, joka eli 100 vuotta ennen Kristusta ja josta muutamat Toledot-kertomukset kertovat hyvinkin rumia asioita.

Näinollen ei ole siis yhtään ihmeellistä, jos todella totuutta tahtova ihminen kysyy: kuinka on oikeastaan asianlaita? Kuinka todellisuudessa on? Eikö Jeesus Kristusta siis ole ollut olemassa? Onko vain ollut olemassa joku juutalainen Talmud 100 vuotta varhemmin tai ehkä sekin on vain juutalaisten keksimää, mutta heillähän oli niin paljon Messioita, että miksi se ei olisi voinut olla niin? Mutta onko todella se käsitys Jeesus Kristuksesta, joka nyt sentään on elänyt läpi vuosisatojen ja parituhatta vuotta kristikunnassa ja jonka mukaan on ajanlaskummekin, onko se todella harhaa? Tämä on todella oikein keskeinen kysymys, täytyy sanoa, totuudenetsijälle. Me näemme, että tässä meidän Ruusu-Ristissämme olemme asettuneet ehdottomasti sille kannalle, joka poikkeaa siitä teosofisesta näkökannasta, jonka mukaan Jeesus eli 100 vuotta ennen Kristusta. Me olemme asettuneet aivan sille kannalle, että Jeesus Kristus eli meidän ajanlaskumme alussa, vaikka olemme tietysti jättäneet historiallisille tutkijoille todistettavaksi tämän ulkonaisesti.

Minä tahdon myöhemmin, ehkä ensi sunnuntaina, kosketella tätä Kristus-kysymystä, Jeesus Kristus-kysymystä historiallisena kysymyksenä, mutta sisäiseltä kannalta ja kertoa, millä tavalla se ratkaisi itsensä minulle, mutta nyt tänään tahdon sanoa yhden seikan ja lohduttaa kaikkia sillä tiedolla, että voimme sanoa nyt, että koko tuo teoria Jeesuksesta, joka olisi elänyt 100 vuotta ennen Kristusta, on aivan turha, ja että tuo teoria, että Jeesus Kristusta ei ollenkaan olisi ollut olemassa, että se on täydellisesti kumottu.

Oppineessa specialisti-maailmassa ollaan nyt tultu siihen varmaan johtopäätökseen, että Jeesus Kristus on historiallinen henkilö. Se mikä yleensä teki tutkijoille vaikeaksi uskoa, että Jeesus oli historiallinen henkilö, oli se, että hänestä tosin kyllä puhuttiin evankeliumeissa ja Paavalin kirjeissä (Paavalin

kirjeissä kyllä puhuttiin enemmän sisäisestä Kristuksesta, eikä niin paljon historiallisesta Jeesuksesta) ja muissa apokryfisissä evankeliumeissa ja kirjoissa, mutta senaikaiset historioitsijat ja muut kirjailijat eivät oikeastaan maininneet Jeesus Kristuksesta mitään, vaikka hän sentään oli pannut alulle siksi ihmeellisen liikkeen, josta on muodostunut koko kristikunta. Tutkijoista tuntui sängen merkilliseltä, että hänen oma elämänsä olisi niin saattanut kulkea huomaamatta, kyllä maailman nurkassa, pienessä Palestiinassa, mutta kuitenkin niin huomaamatta, kun Palestiina kuului sentään Rooman valtakuntaan. Flavius Josephus juutalaisissa antikviteeteissa mainitsee kyllä Jeesuksesta, mutta se tuntui oppineiden mielestä kristittyjen lisäämältä ja se ei vaikuttanut heihin ollenkaan historiallisesti pätevästi. Sentähden kaikki vain aina sanoivat, että kyllähän evankeliumit ja muut semmoiset kirjat puhuvat Jeesuksesta, mutta nehän ovat ystävien kirjoittamia ja voivat siis olla täynnä valheita, nehän voivat olla kaunokirjallisia teoksia taikka mytologiaa. Mutta me kysymme: miksikä eivät ole historioitsijat mitään maininneet? Tämähän on hyvin pätevä vastaväite.

Nyt voidaan sanoa, että aivan meidän päivinämme, voisi ihan sanoa tänä vuonna, vaikka onhan tehty työtä parikymmentä vuotta, mutta tänä vuonna on nyt oppinut maailma saanut selvän todistuksen. Ajatelkaamme näitä aikoja, kristinuskon syntymäaikoja, Jeesuksen aikoja ja Jeesuksen kuolemaa ja niitä kaikkia tapahtumia. Jos nyt Pontius Pilatus oli roomalaisena maaherrana, niin onhan silloin luonnollista, että hän reporteerasi asioita. Mikä oli luonnollisempaa, että hän reporteerasi asiat. Ainahan täytyy virkamiesten laittaa asiapapereita ja lähettää niitä. Tämähän on luonnollista senkin nojalla, että Rooman valtakunnassa näitä asiapapereita aina laitettiin, aivan niinkuin tehdään meidänkin aikanamme. Sentähden tuntuu niin ihmeelliseltä, ettei Pontius Pilatus olisi mitään kirjoittanut. Nyt kyllä oli ollut semmoinen kirja, jonka nimenä oli „Pilatuksen teot“, jossa Pilatus itseasiassa kertoo siitä, kuinka hän istui

tuomitsemassa Jeesusta ristinkuolemaan, mutta se oli niin päivänselvästi kristitty tekele. Voitiin aivan mennä taaksepäin ja huomata, koska se oli syntynyt. Eihän siis tuommoisiin asiapapereihin voinut panna mitään luottamusta. Pilatus kertoo siinä tapahtumasta niinkuin hän olisi ollut aivan paras kristitty itse ja sentähden se koko kirja – Acta Pilati – on kristillinen sepustus. Mutta minnekä sitten Pilatuksen todelliset raportit olivat joutuneet, jos kerran Jeesus oli olemassa, jos todella hän olisi elänyt ja kuollut? Tietysti Pilatus on siitä kirjoittanut jotain.

Nyt itseasiassa tiedetään historiasta, että keisari Maksimianus, joka eli 300-luvun alussa ja hallitsi Rooman valtakuntaa, että hän oli hyvin vihamielinen kristityille ja pani vainojakin toimeen. Myöskin tiedetään hänestä, että hän antoi kopioida Pilatuksen kertomukset, raportit Jeesus-nimisestä kansan villitsijästä, vallankumouksellisesta ihmisestä, että hän antoi kopioida ne tuhansissa kappaleissa ja käski, että ne on luettava kaikissa kouluissa, jotta kaikki pääsivät päivänselvään käsitykseen siitä, mikä Jeesus Kristus on ollut, ja jotta ei kukaan tarvitsisi uskoa, mitä *chrestiaanit* opettivat, Tämä tapahtui vuonna 311, ja vuonna 325 – 14 vuotta myöhemmin – tuli kristinusko valtion uskonnoksi Konstantinus Suuren hallitessa. Silloin hävitettiin kohta nämä kouluihin ja temppelieihin lähetetyt asiapaperit, nämä kopiot Pilatuksen kirjeistä ja laitettiin, pantiin kokoon aivan uudet, kristityssä hengessä kirjoitetut „Acta Pilati“-kirjoitukset, joista on säilynyt tietoa meidänkin päiviimme. Nuo todelliset Pilatukset raportit hävitettiin siis pois maailmasta, mutta ihmeellistä kyllä – niinkuin aina tapahtuu elämässä ja niinkuin kohtalo aina johtaa asioita – ihmeellistä kyllä ne eivät ole aivan täydellisesti hävinneet. Kyllä ne Pilatuksen kirjoitukset ovat hävinneet, mutta nyt itseasiassa niistä jotakin on jälellä.

Se mikä on pannut nyt oppineen maailman aivan ymmälle ja tutkimaan näitä asioita on muutamat semmoiset manuskriptit, joita on ollut venäläisessä kirkossa, osaksi venäläisenä käännöksenä, osaksi kreikankielisenä tekstinä. Mitä nämä

manuskriptit ovat? Niiden nimenä on Jerusalemin valloitus ja niiden tekijä on juuri tuo kuuluisa historioitsija Flavius Josephus. Nyt on huomattava, että Flavius Josephus oli juutalainen. Hän oli itse juutalainen, joka syntyi noin jotain 38 meidän ajanlaskuamme, ja hän oli mukana siis Jerusalemin valloituksessa ja eli vielä sen perästä sekä kuoli vasta ensimmäisen vuosisadan alkupuolella taikka siis oikeastaan toisen vuosisadan alkupuolella, 105 tai 106 (ei varmasti tiedetä hänen kuolinvuottaan). Jerusalemin valloituksen jälkeen hän rupesi kirjoittamaan taikka julkaisi erilaisia kirjoja, historiallisia teoksia. Tämä Flavius Josephus (tämä on tietysti latinalainen nimi), joka oli juutalainen, oli mukana juutalaisten kapinassa ja hän oli oikein johtavia henkilöitä. Mutta sitten hän petti oman kansansa. Hän meni roomalaisten puolelle ja tuli keisarin liehittelijäksi. Hän oli hyvin terävä ja älykäs mies, ja hänellä oli tietysti jonkunlaista historiallista silmää ja halua kirjoittaa muistiin, mitä tapahtui. Hän pääsi keisarin suosioon. Hän oli keisarin kirjuri ja historioitsijana. Hänen tehtävänsä oli siis tavallaan muistiinpanoissa ylistää roomalaisten mahtavaa valtaa ja roomalaisen keisarin ihmeellisyyttä. Tämähän kuului hänen virkaansa niin sanoaksemme. Kaikki, mitä hän on kirjoittanut, on hän kirjoittanut vähän semmoiselta roomalaiselta kannalta, mutta tietysti hänen juutalaiset antikviteettinsa sisälsivät hänen parhaimmat tietonsa juutalaisesta historiasta. Toiselta puolen hän oli siis historioitsija sielultaan, siis ihminen, joka ei tahtonut keksiä mitään, vaan kertoa tosiasiat. Mutta joskus sitten, kun asia vaati, hän vähäisen esitti keisarille mieliksi. Hän kirjoitti siis juutalaisesta sodasta (hän nimittää sitä juutalaiseksi sodaksi) ja kertoo siinä Jerusalemin valloituksesta. Silloin hän siinä aivan ohimennen mainitsee ja sanoo tuon lauseen Jeesus Kristuksesta, jota lausetta on pidetty kristillisenä lisäyksenä. Mutta on hyvin luultavaa, että se on sittenkin ollut hänen siinäkin teoksessaan. Asia oli se, että Flavius Josephus kirjoitti itse ensin juutalaisten myöhemmästä historiasta, sinä ensimmäisenä vuosisatana, hän

kirjoitti ensin niinkuin juutalaisia varten ja sitten hän käännätti kreikkalaisille sihteereille omassa kirjoitushuoneessaan kreikankielelle. Hän ei osannut itse niin hyvin kreikkaa ja hän sanookin siinä itse, että lukijat voivat sitten arvostella, kuinka hyvin hän on osannut esittää asioita kreikankielellä. Flavius Josephus kirjoitti nimittäin ensin arameankielellä, mutta sitten kreikankielelle ja vasta kolmas laitos kirjoitettiin latinankielelle ja se oli keisaria varten. Nyt tämä toinen, kreikaksi käännetty kertomus juutalaisista, on säilynyt venäläisessä kirkossa. Ei tosin aivan puhtaana, sillä siinäkin ovat luonnollisesti kristityt vähän muuttelleet ja lisäilleet ja parannelleet, niin että oppineilla on ollut hyvin suuri työ ottaa selvää siitä, miten se oikeastaan kuuluu. Heitä on kuitenkin auttanut se, että heillä on ollut nuo Flavius Josephuksen teokset muuten, niin että he ovat tutustuneet hänen kertomistapaansa ja siten he ovat siis kääntäneet nuo kirjoitukset venäjältä kreikankielelle ja saaneet ne kuulumaan semmoiselta kuin ne arvatenkin alkuaan ovat kuuluneet. Oppineet ovat hyvin tarkkoja tämmöisessä ja he kyllä pystyvät hyvinkin hämmästyttäviin asioihin tällaisessa tutkimustyössä.

Professori Robert Eisler on varsinkin tehnyt työtä näiden tekstien kanssa ja saanut rekonstruoiduksi Flavius Josephuksen tekstin sen muotoisena kuin se luultavasti on ollut. Flavius Josephus, kun hän kertoo meidän ensimmäisen vuosisatamme alkutapahtumista ja siis myöskin Jeesuksesta ja hänen elämästään, niin hänen ei ole tarvinnut turvautua ainoastaan siihen, mitä hän mahdollisesti oli kuullut kerrottavan juutalaisilta, vaan hän saattoi juuri käyttää hyväkseen Pilatuksen raportteja keisarille. Hän saattoi aina, ja hän sai aina (se tiedetään), kun hän kirjoitti näitä historioitaan, hän sai käyttää vapaasti kaikkia asiapapereita, virallisia asiapapereita, mitä oli kanslioissa ja kirjastoissa. Sentähden hän nyt kertoessaan Jeesuksesta itseasiassa kertoo juuri, mitä Pontius Pilatus oli kirjoittanut keisarille. Se ei ole mikään pitkä juttu, muutamia

kymmeniä lauseita, muutamia kappaleita, mutta se on sisällöltään kyllä hämmästyttävä.

Minulla ei ole nyt mukanani sitä suomennosta, mutta koetan muististani jonkun verran toistaa:

„Siihen aikaan ilmestyi mies, jos häntä nyt mieheksi eli ihmiseksi voi nimittää, sillä hänen esiintymisensä oli enemmän kuin miehen tai ihmisen esiintymistä. Hänen tekonsa osoittivat jotain muuta. Hän teki niin paljon hämmästyttäviä ihmeitä. Hänen luontonsa ja ulkonainen esiintymisensä oli ihmisen, mutta muutamat, monet pitivät häntä kyllä jumalallisena olentona. Minä en kuitenkaan pidä häntä muuta kuin ihmisenä juuri sentähden, että hänen luontonsa oli aivan tavallinen. Minä pidän häntä ihmisenä, enkä jumalain lähettiläänä, enkelinä — —“.

Tämä on itsessään niin kiintoisaa, että minä luultavasti otan sen ensi kerralla mukaani suomennettuna, sillä nyt jää paljon pois. Minä en näin enää vanhana kaikkea tarkkaan muista, mutta jonkun kohdan vielä muistan:

„Hänen tapansa oli puhua Öljymäellä, vastapäätä kaupunkia. Sinne kokoontuivat hänen lähimmät kannattajansa, noin 150 henkilöä, ja hyvin paljon muutakin kansaa. Nämä kannattajat tahtoivat, että hän, joka aina teki kaikki tekonsa sanan voimalla ja joka ei koskaan tehnyt mitään työtä käsillään, vaan hankki elatuksensa sanallaan, puheillaan, että hän vapauttaisi kansan ja aloittaisi sitä uutta aikaa, jota juutalaiset aina odottavat, julistaisi itsensä Messiaaksi ja sanansa voimalla tulisi kaikkien kansojen herraksi, voittaisi roomalaiset ja tulisi juutalaisten kuninkaaksi. Kun tällä tavalla tällaista kapinallista, vallankumouksellista hänelle esitettiin, niin hän ei kuitenkaan kohdellut heitä ylenkatseellisesti. Sitten hänet otettiin kiinni sentakia, että juutalaiset papit, rabbiinit, päättelivät keskenään, että tuo on hyvin vaarallinen mies. Hän yllyttää kansaa ja siitähän tulee vain paljasta pahaa, sillä Rooman valtakunta kostaa sitten meille. Sentähden on parasta, että me menemme ja ilmoitamme asiasta maaherralle, annamme hänet ilmi, annamme hänet maaherran

tuomittavaksi. Siten hän joutui roomalaisten tuomion eteen ja hänet tutkittiin ja huomattiin kapinalliseksi ja huomattiin siis rikolliseksi tässä mielessä ja tuomittiin. Ja vastoin juutalaista vanhaa tapaa hänet ristiinnaulittiin roomalaisten tapaan.“

Tämä viimeinen kohta on hyvin huomattava sentähden, että me tiedämme, että kaikki nuo Talmud ja Toledot Jesu -kertomukset ja nuo toiset teoriat Jeesuksen kuolemasta, ne ovat kaikki tahtoneet väittää, että Jeesusta ei ristiinnaulittu, vaan että hänet kivitettiin kuoliaaksi ja sitten pantiin puuhun. Tämä on siis hyvin huomattavaa, että Pilatus on kirjoittanut keisarille, että vastoin juutalaisten tapaa on hänet ristiinnaulittu. Sitten on tässä Flavius Josephuksen selonteossa vielä eräs kohta, joka on hyvin merkillinen. Se on nimittäin Jeesuksen ulkomuodosta. Kerrotaan, minkälainen hän oli, tuo juutalainen Messias, ja se kertomus todella poikkeaa kaikista niistä kuvista, joita on kristikunnassa Jeesuksesta. Pilatus kertoo, että Jeesus oli tummaverinen, ei millään tavalla tavallisuudesta poikkeava ulkomuodoltaan. Hän oli tavallisen näköinen ihminen, pieni, meidän mitassamme tuskin 160 cm, iäkäs, ei vanha, mutta iäkäs, selkä vähän kumarassa. Pitkänlaiset kasvot ja pitkä nenä. Hiukset olivat jaetut keskeltä, niinkuin nasiireilla oli tapana. Hiukset muuten ohuet, parta myöskin hyvin mitätön ja pieni. Kulmakarvat melkein yhteenkasvaneet, niin että hän pelotti usein ihmisiä ulkomuodollaan, kun he katsoivat häneen.

Minä otan ensi kerralla tarkan suomennoksen näistä asioista ja luen sen ja sitten, niinkuin sanoin, tahdon kertoa kristinuskon alkuperästä vielä, kertoa, millä tavalla minä tulin vakuutetuksi siitä, että Jeesus Kristus eli silloin kun hän eli, vaikka toiset väittävät, että hän eli varhemmin.

* * *